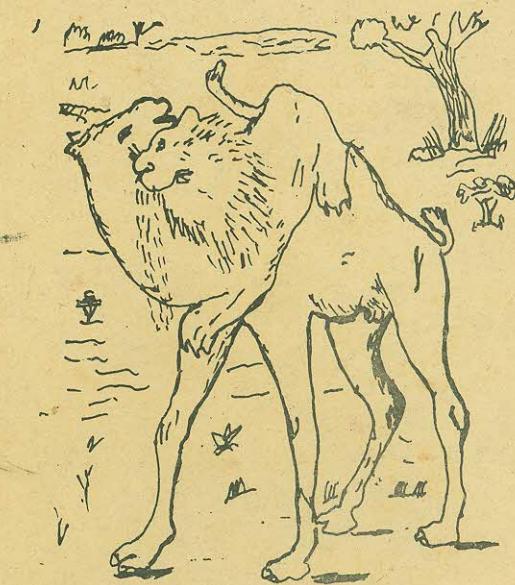

JAMHUURIYADDA DIMOQRAADIGA SOOMAALIYA

DUGSIYADA DHEXE
SHEEKOOYINKA CARRUURTA

SUUL CAWRO
FAADUMA FARALACAG

Qore; Ibraahim Carab Jaamac

Xamar, 1980

JAMHUURIYADDA DIMOQRAADIGA SOOMAALIYA

DUGSIYADA DHEXE
SHEEKOOYINKA CARRUURTA

SUUL CAWRO

FAADUMA FARALACAG

Qore; Ibraahim Carab Jaamac

Xamar, 1980

Lama guurin karo qayb ka mid ah Buuggan, lamana
aci karo iyadoo aan ogolaasho laga helin qoraha.

WAXAA LAGU DAABACAY
MADBACADDA QARANKA
XAMAR, 1980

HORDHAC

Sida aan u ognahay afkeennu wuxuu **hodan** ku ya-hay xagga suugaanta, ha ahaato gabayo, sheekooyin, heeso, maahmaaho iyo dar kaleba, gaar ahaanna waxa aad loogu tiriya xagga reer-guuraaga oo nolosheenu ka soo jeeddo ama aadba ugu badan tahay. Sidaa awgeed waxa habboon in suugaantaa iyada ah la qoro oo lagu ababiyo carruurteena ku jirta Dugsiyada Asaasiga ah.

Sheekooyinkani waxay ka mid yihii suugaantaa ka soo jeedda miyigennaa, aadna caanka ugu ah dalkeenna. Sheekooyinkan «Faaduma fara-lacag» iyo «Suul-Caw-ro», waxay ka mid yihii sheekooyinka ay ku maawee looto carruurteenu ee ay ku ababiyaan hooyooyinka Soomaaliyeed.

Sheekadani waxay ku habboon tahay carruurteena ku jirta dugsiyada asaasiga ah, gaar ahaan heerka dhexe.

Waxa sheekooyinkan iga caawisay ururintoodii iyo isku dubaridkoodii oon u mahadnaqayaa Jaalle Fawsiya Faarax. Waxa kale oon u mahad celinayaa Jaalle Aamina Cali iyo Bahja Kastan oo garaacay buuggan.

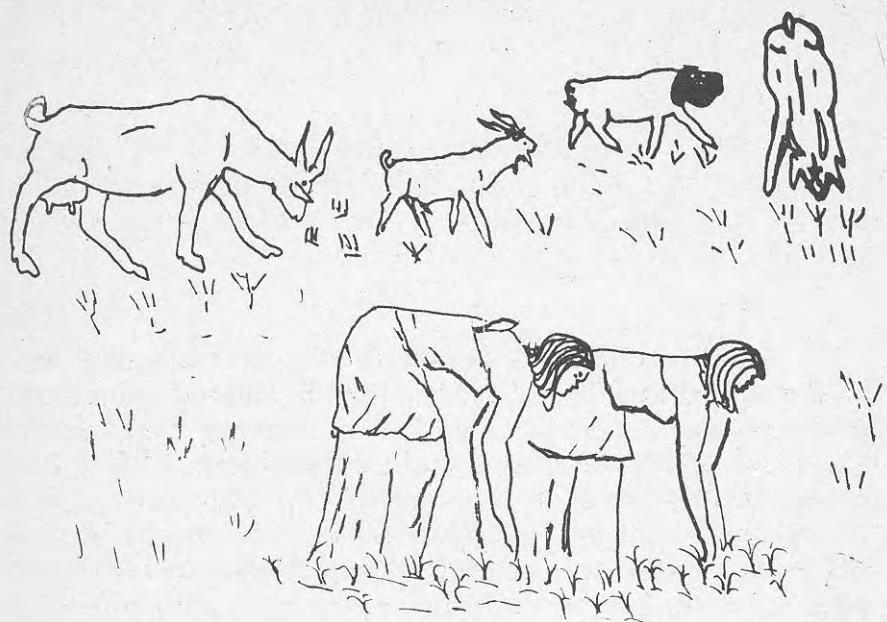
Waxa mahad mudan Madbacadda Qaranka oo daabacday buuggan.

Ibraahim Carab Jaamac

SHEEKADII «SUUL - CAWRO».

Waa hore waxaa jiray laba gabdhood oo walaalo ah, kalana bah ahaa. Labada gabdhood midi nacas ayey ahayd, waxaana la odhan jiray Dhoongo, ta kalena fariid bay ahayd, waxaana la odhan jiray Saluugla.

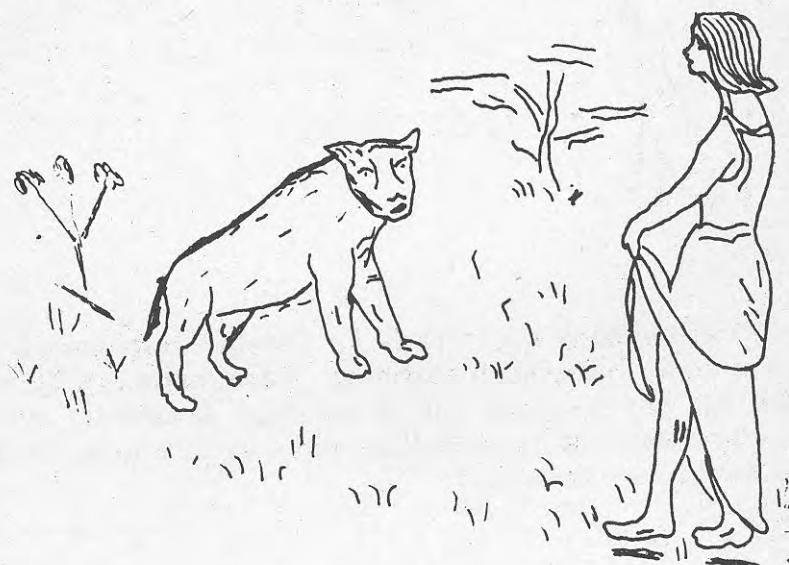
Maalin maalmaha ka mid ah ayey labadii gabdhood kala raaceen labadoodii adhi ee labada bahood, una daaq geeyeen meel gocosoma ama goon leh. Markay rabtii adhigii ku soo ekeeyeenna gocosadii ayey qoteen. Intay gocosadii ku sii jeedeen ayaa adhigii hal cabbaar ah ka durkay. Had iyo jeer intay qodanayeen gocosadii inantii Saluugla ee fariid ahayd adhigooda ayey ilxoolaadinaysay, markuu dhamcana marba way soo dabaalaysay, hase yeeshee inantii Dhoongo ee nacasta ahaydse ilayn horey Soomaalidu hadal u dhammadaysay, wataa ku maahmaahday «Ilayn doqoni hadhkeedeey hoosiis moodaayee», waxay bidhaansataa marba soonah ku beegan halkuu adhigu markay (Soonahda oo midabka adhiga leh «cad-daan»), waxayna ku tidhaahdaa walaasheed Saluugla, «Col qaadkiinu hawl badanaa kaayagiiba waa ka halkiisii daaqayee; Bismilaahi Raxmaani raxiim ! naadee wadnihii buu kaa qabtayee».

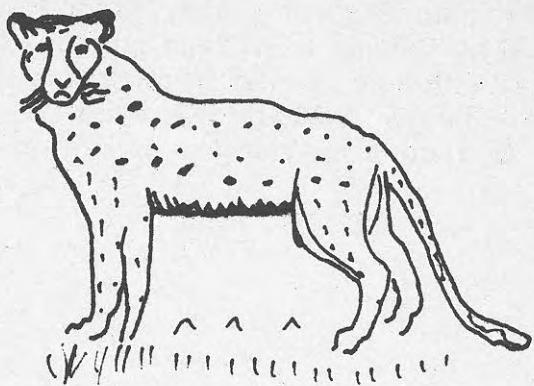
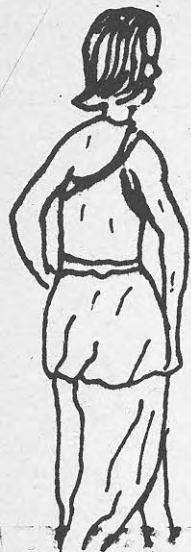
Waxay gocosadii gurtaanba inantii Saluuglana adhigoodii ilaashato, Dhoongana ay bidhaansato soonah-dii, sidaas ayaa cadceeddii ku gaabatay inanti fariida ahaydna ku carraabisay adhigoodii kuna hoyaatin gey-say, nacastiina is tidhi soo kaxee adhigii, saa meeshuba waa cidla, waxay bidhaansanaysayna waaba Soonah, adhigiina saaka salaadii ayuu jiciirtay, duurkiisana xulay. Sidaa ayaa adhigii Dhoongo ku baadiyoobay kuna tegay.

Dhulkii wuxuu noqday hiimsehiimse, runtii markay ogaatay in aan adhi meesha joogin ayey baroor madaxa qabsatay iyadoo ku dhawaaqaysa erayo naxdin iyo uirkutaallo leh, «Alla hoogay oo ba'ayeey habeen baas

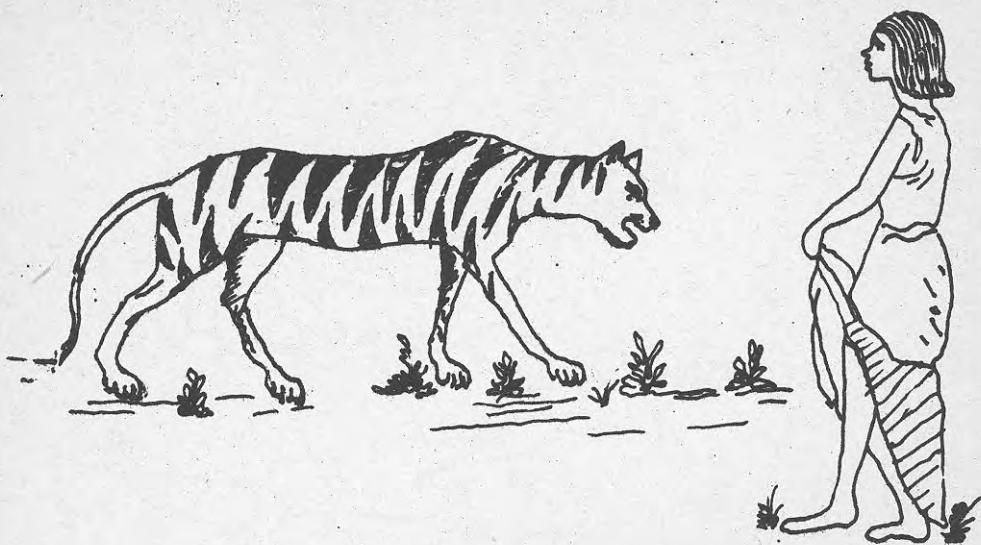
ma ii dumay, ma caawaa horor ka dhergay hantidayadii». Waxay cabbaar baroorataba tafa intay qabsatay ayey baadidoon tagtay. Waxay ruclayso oo hadba geed baariga ku qaaddo ileyn raad iyo ruux toona arkimayso oo waa mugdiye, xelad baadi-doonna ma taqaane, waxay la kulantay Waraabe, waxayna weydiisay adhigii «ma arag ayuuna ku yidhi ee halkaa mar».

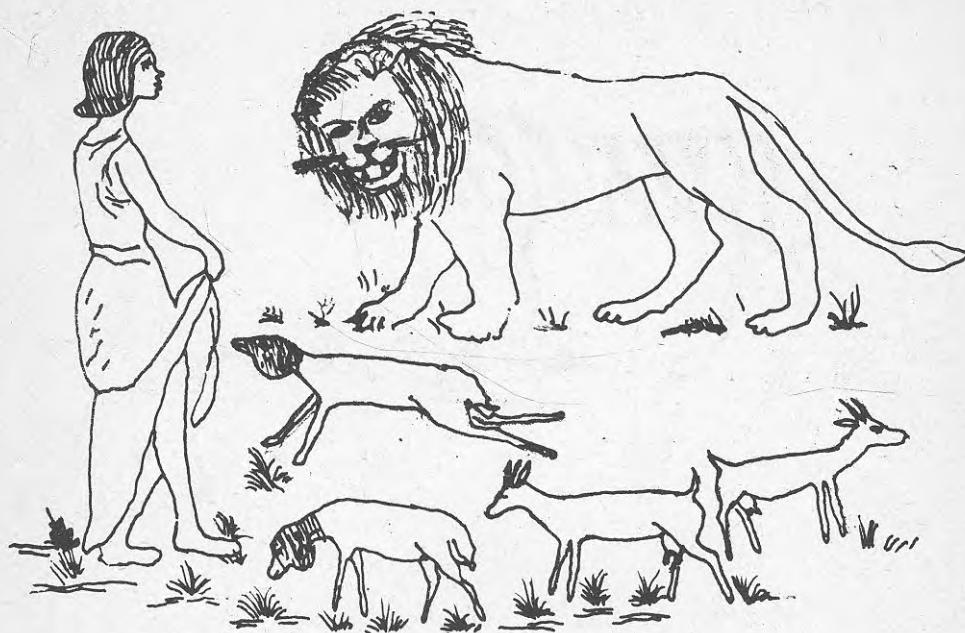
Waraabihii markay ka tagtay waxay kale oo la kulantay Harimacad, su'aashii Waraabaha ay waydiisay ayey isna u jeedisay, wuxuuna ugu jawaabay, «Maya ee halkaa mar».

Hal cabbaar ah markay ka socotay Harimacadkii ayey u timi Shabeel, su'aashii ay Waraabaha iyo Hari-cadkii ay waydiisay oo ahayd, adhi ma aragteen? ayey isna weydiisay, «Maya ee halkaa mar», ayuu isna ku yidhi sidii kuwii hore oo kale.

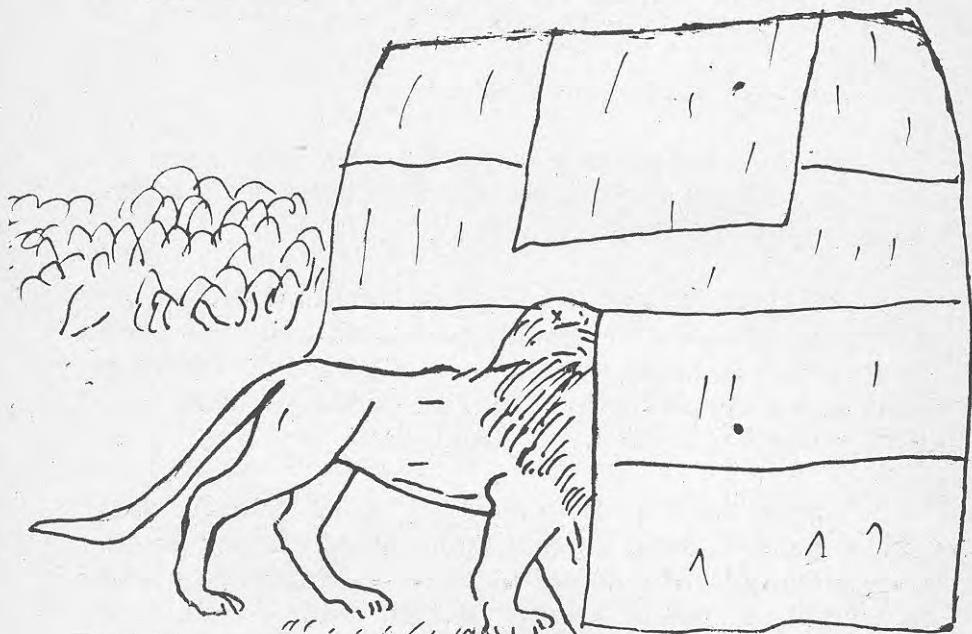
Markay ka tagtay Shabeelkii ayey waxay la ku-lantay Aar, waxayna waydiisay su'aashii habar-dugaaggii hore ay u jeedisay oo kale, wuxuuna ugu jawaabay. «Haa ee haddii aan kuu sheego adhigiinii miyaad ii sheegi waalidkaa»? «Maya ee ii sheeg adhigii», ayey ugu ja-waabtay Dhoongo. «Aniga ayaa cunay adhigiinii, hase yeeshii waan kuu soo wada hunqaacayaa dhammaantii isaga oo bedqaba, haddiise aad ii sheegto waalidkaa meel kasta tagoo waan ku cunayaa», ayaa Aarkii ku yidhi Dhoongo. Adhigii oo wada nool ayuuna u soo hunqaa-cay markay wacadkii kala qaateen.

taar... soo kaxaysay nacastii adhigii oon waxba ka maqnayn. qabtana wacadkii Aarka ay la gashay. Dabadeed gurigoodii ayey adhigii keentay, balanbalkii soo maray oo dhanna waxay uga sheekeysay hoo-yadeed Xaadsan, iyada oo si tafaftiran ugu marisay sheekadii iyada iyo Aarkii. halkaasna ku jebisay wacadkii dhex yaalay, ileyn waa tii hore loo yidhi, «Doqon ha u gargaarin hana gargaarsan». Saw Aarkiina kamaba hadhinee duleedka ayuu ka dhegeysanayey sheekadii dhex martay Dhoongo iyo hooyadeed, halkaas ayuuna ku ogaa-day in ay jebisay wacadkii.

Xaadsan waxay u sheegtay Dhoongo in adhiga la aroorinaayo isla caawa, isla markay ogaatay in adhiga

la aroorinayo ayey ku tidhi hooyadeed, «Hooyo haanteen-na biyaha igu rid, haddii kale Aarkii ayaa i cunaya aan ku wacad furay». Xaadsan intay ku ridday haantii ayey ka soo lushay dhig dhexadii aqalka, adhigiina aroorisay. Aarkii oon fogeyba ayaa isla markii ay Xaadsan adhigii

dareerisay ka dib u soo weydaartay aqalkii oo gundhada jaray, isaga oo baadi-goobaya inantii Dhoongo, wuuna ka waayey ilayn waa tii hooyadeed qarisaye.

Halkaas ayaa Aarkii ileyn sidan ku tegi maayo e uu ku kacay khiyaamo ay ugu soo baxdo haddii ay aqalka ku jirto.

Erayadii khiyaamada ahayd ee Aarku yidhina waa kuwan :

Alla aan aqalkooda ku xaaro.

Alla aan subaggooda ku xaaro.

Alla aan saliga aabaheed ku xaaro.

Alla aan saliga hooyadeed ku xaaro.

Alla aan saliga walaalkeed ku xaaro.

Alla aan saligeeda ku xaaro.

Markuu saligeeda soo qaaday ayey tidhi ileyn do-qoni waa barteed yaqaan ee, «Waar hanagaga xaarin», waxay is nabto oo dhegaysatoba.

Aarkiina, waaba intuu rabay ee Eebahay ka baryaahey ee intuu ku booday dhig-dhexadii ayuu soo goostay haantii. Halkaas ayuuna ku cunay inantii Dhoongo nacas ee ku wacad furtay. Intii uu cunaayey ayaa suulkeedii midig kaga dhacay haantii biyaha.

Aarkii markuu dhammaystay raqdii, suulkii aanu arkayn mooyee ayuu ka faaqsaday, kuna noqday goobtii u hoyga ahayd. Muddo yar ka dib ayey Xaadsan oo wadda adhigii oo cokan keentay gurigii iyada oo uu hayo daal iyo harraad. Kolkay aqalkii foodda soo gelisay waxay ku aragtay qaab aan ahayn kay kaga tagtay, waxay-na garatay inantedii Dhoongo in halkaa lagu cunay. Markay aragtay haantii oo dhex taal aqalkii, waxay soo qaadatay koombadii biyaha lagu cabbi jiray, ayna dar-satay haantii intay tidhi «Caawa ayaa gabbal baas ii du-may», cabtayna, waxaana u raacay biyihii oo ay liqday suulkii inantedii ee ka hadhay Aarkii lagu wacad furay. «Ileyn meeshii Eebahay wax ka wado dameeraha weylo dhala», Xaadsan ayaa halkaa uur ku yeelatay, siddeyna intii dumarka sedkooda ahayd, dabeetana dhashay inan la yiraahdo «Suul-Cawro».

Waa cibaaro Ilaah ee «Suul-Cawro» wuxuu lahaa astaamo la yaab leh oo fara badan, waxaana ka mid ahaa, isaga oo le'ekaa «Suul» misana ah nin dhan, isaga oo ahaa Shaqaab xeelado badan runta iyo beentuna isugu mid tahay, qof kastana maskaxdiisa beddeli kara; waxa sanina u yihiin baas, waxa xumina wax san. Fikrad kasta oo san layskuna raaco wuu ka hor iman jiray, wuxuuna qaadan jiray lidkeeda, haddii lagu rogmanaayo. Si kasta oo wax u dhacaanira wuxuu ahaa nin aan kala jeclayn.

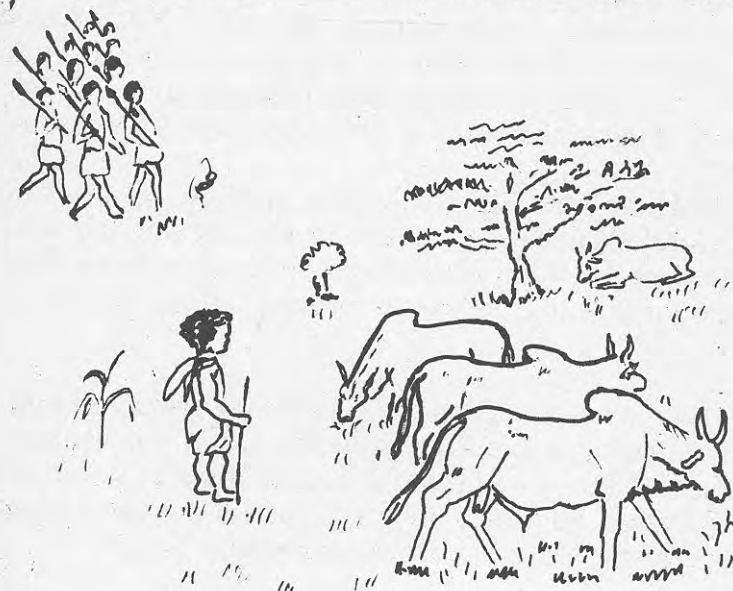
Markuu Suul-Cawro muddo jiray, wuxuu aabihii Digaale ka codsaday in uu raaco lo'da, isaga oo leh «Aabe aniga aan raaco lo'da maanta waan ku filahay ee, horta dad kale ayuunbaa raaca ee maxaa aniga laygu diri waayey» ?

Digaale markuu muddo iska dhega maray inankiisa isaga oo had iyo jeer ugu jawaaba waad yar tahay ee waynowe soo kor, ayuu maalin maalmaha ka mid ah markii Suul-Cawro oo diiday joog iyo jiif uu u oggolaaday in uu raaco lo'da, isaga oo dardaarankanna faray:

«Raac lo'da maanta una daaqgee meesha aan lähayn colka iyo abaarta toona».

Suul-Cawro oo ahaa ninkii aan dabeeecadihiisa qaloochnaa soo sheegnay ayaa kaxeeeyey lo'dii, una daaqgeeyey meeshii lahayd colka iyo abaarta ee lagala dardaarmay. Wuxuu halkaa dabadeed kula kulmay Suul-Cawro iyo lo'dii colkii iyo abaartii lagala dardaarmay. Colkii markuu u yimid lo'dii, ayaa Suul-Cawro galay burcaws ah hoostiis. Colkii wuxuu ku dhawaaqay «Lo'da yaa la jooga» ? Suul-Cawro ayaa u jawaabay wuxuuna yidhi, «Suul-Cawro ayaa la jooga, wuxuuna ku jiraa saca dhiin-dhiin burka u dhaw», burkii ayaa colkii yimid wanaa ka waayeen. Mar labaad bay ku dhawaaqeen «Yaa

la jooga lo'da», wuxuuna ugu jawaabay, Suul-Cawro ayaa la jooga wuxuuna ku jiraa saca dhiin-dhiin dhegtiisa midig», waana laga waayey dhegtii markii la gooyey. Markuu colkii waayey waxa la jooga lo'da ayey kaxaysteen, markaas ileyn waa jinee ayuu ka soo dhacay Suul-Cawro

sacii dhiin-dhiin dabadiisa. Halkaas ayuu Suul-Cawro qaylo oodda ka qaaday, una soo qayladoon tegay aabihii Digaale, isaga oo ku dhawaaqaya, «Aabow lo'dii lala teg». Odaygii Digaale ayaa ka hor yimid Suul-Cawro, wuxuuna ku yidhi, «Lagu siiqaadyee orodoo hooyadaa u tag, wa-xaanad ku tidhaahdaa weylahii sii wada waraabi oo weyl walba qabaalkeedii ku waraabi», Suul-Cawro isla markii-ba wuxuu u yimid hooyadiis isaga oo ordaaya, wuxuuna ku yidhi, «Naayaa waa naagta waxa aabahay ku yidhi weylaha wada qal oo weyl walba qabaalkeedii intaad wada bislaysid ku rid oo qanjidh qeedhin yaanan u iman». Xaadsan oo fajac iyo amakaag dhabanka la haysa ayaa amarkii fulisay, intay run u qaadatay oo weylahii wada

qashay oo intay bislaysay mid waliba ku ridday qabaal-keedii. Digaale oo lo'dii soo dhiciyey, colkiina daba socdo ayaa halkaa ka soo baxay muddo ka dibna yimid gurigii. Kolkiiba Xaadsan ayuu u dhawaaqay Digaale oo yidhi, «Xaadsan soo daa weylaha». Iyada oo argagaxsan ayey tidhi, «Digaale saw digii soo faray inankaaga, wada qal weylaha oo mid walba ku rid qabaalkeeda, dee sidii ayaan sameeyey». Digaale intuu naxay oo ciil iyo way timaha isaga rifay ayuu yidhi, «Ileyn rag ciil isuma dooxo, way iyo way, iigu yeedh la qaadka». «Kaalay lagu qaadayee,aabahaa ayaa kuu yeedhaya ee», ayey ku dhawaaqday Xaadsan. Isla markiiba wuxuu u yimid aabihii. Digaale oo timihii taagan yihiin oo dhiilaysan ayaa ku yidhi inankiisii, «waar orodoo lagu qaadyee raggaa iigu yeedh».

Suul-Cawro isaga oo isticmaalaya xeeladihiisa been-ta iyo xumaha ahaa ayuu intuu u tegey raggii ku yidhi aababay wuxuu idin yidhi, car waa ninka soo qaata wa-

ran iyo gashaano i dila. Isla markiibana intay soo qaa-teen warmahoodii iyo gaashaamahoodii ayey halkii ku di-leen aabihii Digaale.

Xaadsan oo dhinac ay cuskato la' murugo iyo uur-kutaalona hayso oo barooranaysa ayaa ileyn ka samri-mayso oo waa beeree ku tidhi, «Lagu qaadyee orodoo dumarkaa u tagoo oo waxaad ku tidhaahdaa hooyadeey baa idiin yeedhaysa». Suul-Cawro intuu dumarkii u tagay ayuu ku yidhi hooyaday waxay idin tidhi, car waa naagta

mudac iyo mandiil soo qaadata oo i disha, ileyn ceebtiis maahee waa caadadiise, intay u yimaadeen ayey dileen hooyadiina.

Halkaas ayuu reerkii afka oodda uga saaray ileyn waa cawro, magacna bilaash uma baxo ee.

Waxaa reerkii ku soo hadhay isaga iyo laba gab-dhood oo ay walaala yihiiin, Cambaro oo la sido iyo Ceebla oo isaga ka weyn. Reerka maamulkiisii iyo hawlihiisii kala duwanaa waxay ku soo baxsadeen Ceebla iyo Suul-Cawro.

Si ay hawsha u kala qaybsadaan ayey Ceebla ku tidhi walaalkeed, «Waar ama xoolaha wixii hadhay raac ama inanta hay, ilayn ceela uma qodna ciidanna uma maqna ee», wuxuuna ugu jawaabay, «Anigu inanta ayaan

la joogayaa». «Waa yahay ee waxartaasna inoo sii qal inantana la sii joog, xoolaha ayaan raacayaa e», ayey ku tidhi Ceebla.

Markay Ceebla xoolihii raacdyaayaas Suul-Cawro inantii Cambaro ee walaashiis ahayd iyo waxartiiba qalay oo intuu kariyey wada cunay, lug inantii ah iyo jeeni waxartii ah oo uu Ceebla u dhigay maahee. Isaga oo Suul-Cawro xeeladihiisa isticmaalaya ayaas wuxuu soo qabtay (TUKE) oo intuu labada addin ka xidhay u geeliyey maryihii inanta uu qashay oo inta uu deday jiifiyey gogosheedii, isaga oo uga gol leh inuu khiyaameeyo wa-laashiis markay soo hadhgalmooto.

Markii ay Ceebla timid ee xoolihii soo hadhgeli-say, ayuu siiyey hilibkii uu u dhigay, markaas ayey tidhi, «Waar lugtu qadhaadhaa», «Naa kibir ayaa kaa batay ee na sii hilibka ama cun», ayaa Suul-Cawro ugu jawaabay, «Waar naga hoo qadhaadkiisa», ayey Ceebla tidhi. «Waar inantii meeday», ayey Ceebla su'aashay, «Way huruddaa», ayuu ugu jawaabay Suul-Cawro.

Markii dooddaasi dhexmartay ayey Ceebla qabatay xoolihii ileyn cidi ugama dambeyne. Waxay xoolihii la jirto maalintii gelinkeeedii dambe oo dhan, gabalku marnkuu dumay ayey soo hoysay. Iyada oo ka fekeraysa cu-nugtii yarayd ee walaasheed ahayd ayey weydiisay Suul-Cawro isla su'aashii, «Waar meeday inantii?», wuxuuna ugu jawaabay sidii hore, «Way huruddaa». Ceebla oo la yaabban hurdo badnida Cambaro ayaa waxay tidhi, «Waar inantu hurdo badanaa sow ma toosto»? Suul-Cawro oon libiqsanayn ayaa wuxuu ugu jawaabay, «Ilaa galabta ayey soo jeedday oo haddeer bay seexatay».

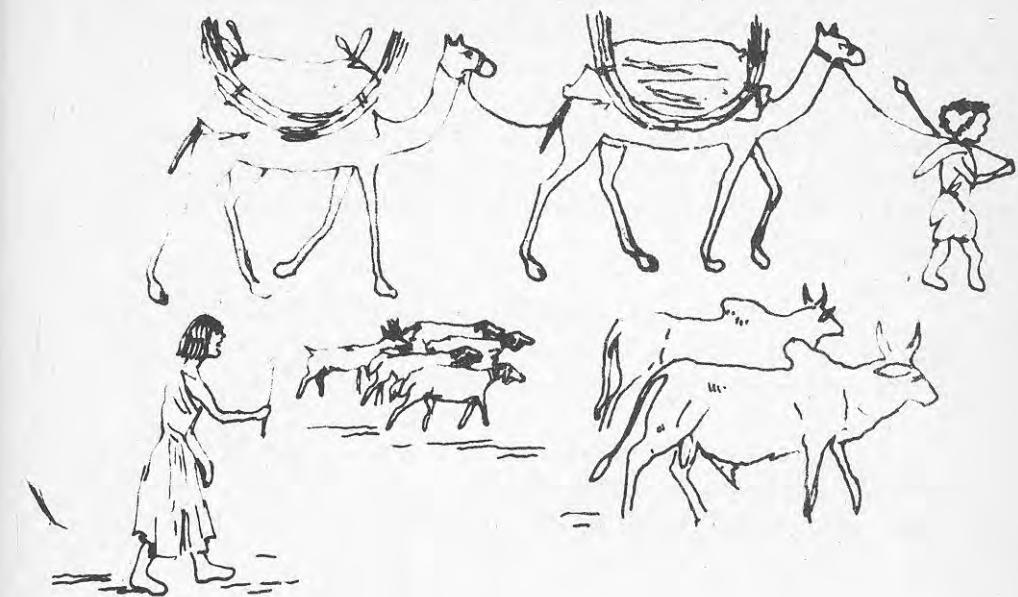
Ceebla oo rumaysan hadalkiisii ayaa intay kacday, gashay xeradii adhiga si ay maqasha ugu dhigto, una soo listo. Bidhiqii inanta Cambaro lagu habi jiray ayuu u geeyey, in ay caano ugu soo listo Cambaro, markaas ayey ri' uga soo dhiijisay una dhiibtay isagii, ileyn haddii ay iyadu inanta caanaha siin lahayd hawshii adhiga ayaanay weli ka fara bixin e. Intuu Suul-Cawro gurigii la galay caanihii ayuu cabbay ileyn inani meesha ma joog-tee, tukana caano cabbi maayo e. Koobkii ayuu mar labaad Ceebla ku celiyey isaga oo leh, «Inantii may dhergin ee ugu soo celi».

Iyada oon weli ka shakiyin ayey intii in le'eg ugu soo listay Ceebla, intuu soo noqday ayuu misna laacay. Suul-Cawro intaa kuma joogine dhawr jeer oo danbe ayuu koobkii ku celiyey Ceebla isaga oo ku adkaysanaya in-

aanay dhergin inantii, iyana mar walba ugu soo lisaysay ilaa uu ka dhergayey, markaas ayuu intuu koobkii ka joojiyey ku yidhi, inantii way dheregtyay.

Ceebla oo ilaa saaka hawl ku foognayd ayaa markay dhammaysay adhigii iyada oo daallan, gataati-dhacna ah soo gashay aqalkii, kuna tidhi, Suul-Cawro, «Waar inanta ii keen aan legga gelyiee». «Walaal waad daallantee iska seexo, anigaa legga gelinaya ee», ayuu ugu jawaabay Suul-Cawro. Ceebla intay iska seexatay ayey ku tidhi, «Waar aroorta waynu guuraynaayee goor hore toos».

Markii oogu istaagay ayey Ceebla toostay, kicisyna walaalkeed si ay u bilaabaan raridda awrta. Ceebla oo ka fekeraysa walaasheed Cambaro ayaa Suul-Cawro ku tidhi, «Waar ma awrka inanta la saarayo ayaad raraysaa ood u gureyn, mise ka maqasha»? «Naa anigu ka inanta ayaan rarayaan», ayuu yidhi Suul-Cawro. Halkaas ayaa Suul-Cawro ku raray awrkii inanta iyana kii maqasha. Markii ay dhammeeyeen rarkii ayaa awrtii iyo xoolihii la dareershay. Ceebla oo had iyo jeer tala gelisa wiilkooda, sugtana sida hawsha loogu kala aadi lahaa, ayaa iyada oo kala dooransiinaysa tidhi, «Waar ma awrta ayaad kaxaynaysaa mise xoolaha»? «Walaal awrta ayaan kaxeynayaan», ayuu hadalkii ugu celiyey. Halkaas ayuu awrtii gadhka ku qabtay iyana xoolihii ku kaxaysay, una kaceen meeshii ay ku guurayeen.

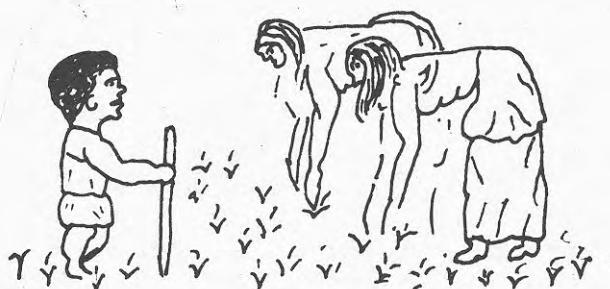

Markii ay gaareen sabadii geeddigoodu ku ekaa, damceenna inay furaan awrta, ayey taladii haddana ku celisay iyadoo kala dooransiinaysa labada awr kuu rabo inuu furo, wuxuuna doortay inuu furo ka inantu saaran tahay. Halkaa waxay ku bilaabeen furinkii awrta iyada oo Suul-Cawro furaayo kuu rabay, Ceeblana kii maqasha. Markii Suul-Cawro tu'iyey awrkii ee gibishii ka qaaday ayaa waxa intuu ku dhawaaqay waaq... waaq... waaq... ka duulay guradiisii, «Tukihii», ileyn weynu ogayn waxa meesha ku jiraye. Intii awrtu soconaysay ayaa ruxniinka socodku dedkii saarnaa ka riday Tukihii, xadhigiina uu goostay. Goobtaas ayaa khiyaamadii Suul-Cawro ku fashilantay, Ceeblana ogaatay in waxa meesha ku jiray uu tuke yahay inanina aanay joogin, intayna awrkii kor timid ayey ku tidhi, «Waar lagula tagyee meeday inantii, waxaad ilaa shalay ii daboolaysay ma Tukaa» ?

Ceebla intay u soo dhaqaaqday xaggiisii ayey qab-satay iyada oo ciil iyo uirkutaallo qabta, garaacdanya Suul-Cawro iyada oo ku celcelinaysa, «Waar ii sheeg mee-shaad inantii marisay». Markuu xanuunsaday ayuu run-tii u sheegay inuu Cambaro qashay shalay, cadkii qa-dhaadhaa ee ay diidaysayna uu ahaa lugteedii, halkaas ayey Ceebla ku eriday Suul-Cawro oo caydhisay kana dey-risay reerka.

Suul-Cawro oo ogaaday in khiyaamadiisii u dan-baysayna ay fashilantay, reerkiina uu rogay, kimis dam-bena ugu laabneyn ayaa iska tegey.

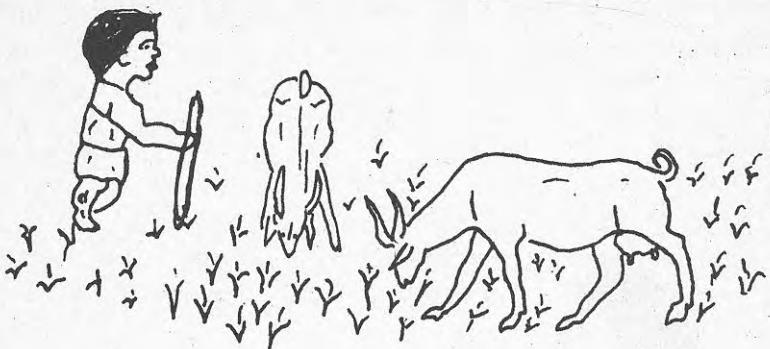
Wuxuu socdaba wuxuu la kulmay laba hablood oo gocosoo guranaaya, wuxuuna ku yidhi, «Shalay duhurkii ayey walaashay i soo eriday ee gocosada wax iga siyya».

Gabdhihi waxay siiyeen afar xabbo oo gocosoo, midiba laba. Laba xabbo oo ka mid ah gocosadii la siiyey wuu cunay, labadii kalena wuu aastay Suul-Cawro. Labadii xabbo ee uu aastay ayaa roob ku da'ay wayna u soo ba-steen.

Laba riyaad ayaa u yimid oo cunay gocosadii u **soo** baxday Suul-Cawro.

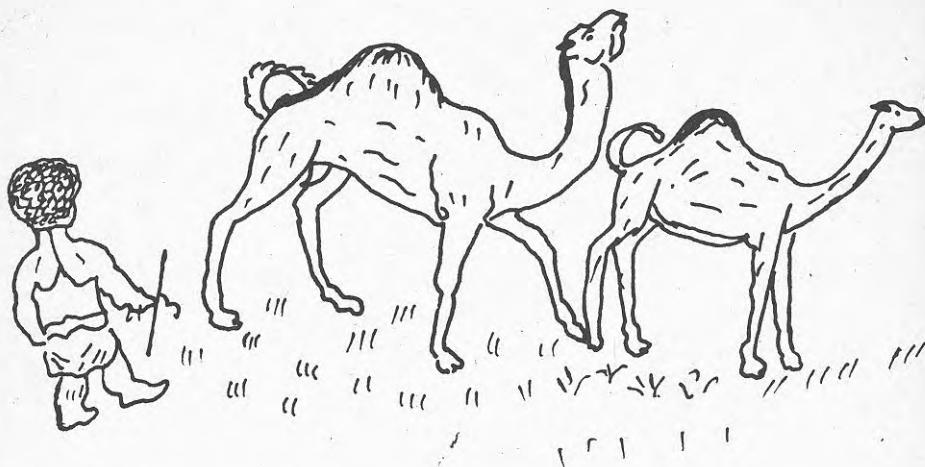
Dabadeed wuxuu u yimid Suul-Cawro reerkii labada riyaaad ee gocosada ka cunay lahaa. wuxuuna ku yidhi, «Reeryahow islaameed shalay duhurkii ayey walaashay i soo eriday, waxaanan u imid hablo gocoso qodanaaya. waxay i siiyeen afar xabbo oo gocoso ah, laba waan cunay, labana waan aastay, wayna ii soo baxeen, riyihinnaas ayaa iga cunay, haddii aan la isiinna maaraday waa mataan».

Labadii riyaaad waa la siiyey, waanu kaxaystay, wuxuuna dhex keenay geel, wuxuuna yidhi, «qaalinay jebi, qaalinay jebi», qaalintii ayaa ku durdurisay labadii riyaaad oo jebisay.

Suul-Cawro wuxuu u yimid reerkii lahaa qaalinta, wuxuuna uga sheekeeyey waxyaalihii uu soo maray ilaa maalintii walaashii soo caydhisay, gabagabadii sheekadana wuxuu yidhi, «Laba riyaad ayaan watay, waxaana iga jebisay qaalintiinaa, haddii aan la i siinna maaraday waa mataan», halkaasna waxa lagu siiyey qaalintii.

Qaalintii isaga oo wata ayuu u soo galay geel, baarqab ku jiro, wuxuuna ku yidhi, «Baarqabow jebi», baarqabkiina halkaa ayuu ku jebiyey qaalintii. Suul-Cawro sidii caadadiisa ahayd wuxuu u tegey reerkii baarqabka lahaa, wuxuuna sidii hore oo kale ugaga sheekeeyey wixii uu la soo kulmay ilaa intii walaashii soo eriday, wuxuuna ku soo koobay hadalkiisii oo yidhi, «Waxaan watay qaalin, baarqabkiinaana iga jebiyey haddii aan la i siinna maaraday waa mataan», halkaas ayaan lagu siiyey, baarqabkiina uu ku kaxaystay, wuxuuna la soo galay

keyn libaaxyo leh, wuxuuna yidhi «Libaaxow cun», hal-kaas ayuu ku cunay Libaaxii baarqabkii Suul-Cawro.

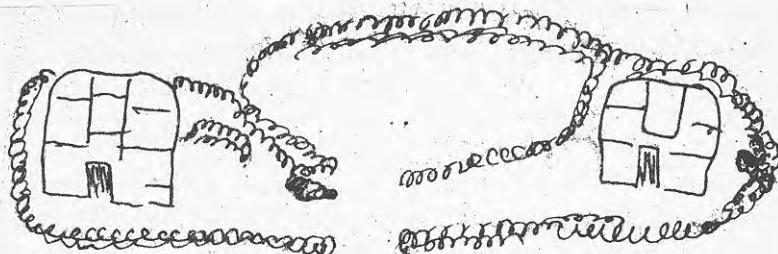
Dabadeed wuxuu u tegey reer u dhow, wuxuuna uga sheekeeyey sidii hore oo kale wuxuu dhibaato soo maray ilaa intii walaashii soo eriday iyo sidii uu uga soo baxay, wuxuuna ku soo gebagebeeyey, «Waxaan lahaa maal adduunyo baarqab, waxaana iga cunay Libaaxaa, haddii aan la dilin oon saanta la iiga soo saarin maara-day waa mataan». Halkaas ayaa Libaaxii lagu dilay saantiina looga bixiyey. Suul-Cawro wuxuu qaatay saantii, wuxuuna u yimid laba gabdhood oo qurux badan oo habro-wadaag ah, wuxuuna ku yidhi, «Naa maandhooyin, saanta iigu joogjoogsada». Gabdhihiina saantii ayey ku joogjoogsadeen.

Suul-Cawro wuxuu u yimid waalidkii dhalay gabdhahaa, ugana sheekeeyey wixii uu ka soo gudbay dhibaato ilaa muddadii ay walaashii soo eriday, wuxuuna ku soo gebagebeeyey oo yidhi, «Maqaar ayaan xoolo watay, gabdhihiinnaana igaga joogjoogsaday, haddii aan la i siinin gabdhahaanaa maaraday waa mataan». Halkaana labadii gabdhood ayaa lagu siiyey Suul-Cawro oo loogu guuriyey laguna xooleeyey.

Muddo markuu Suul-Cawro halkaa ku qabay labadii gabdhood, ayuu maalintii dambe ku yidhi, «Waan socdaalayaa ee reerkii waa kaa». Sida haweenka Soomaaliyeed caadada u ah marka ninku ka socdaalo waxay u dhigaan wax «KAYD» la yiraahdo. Sidaa darteed gabdihii habro-wadaagta ahaa waxay midiiba gaarkeed u bilowday «Kayd dhigid».

Isla markaa Suul-Cawro meelna uma kicine wuxuu ku dhoomaalaysan jiray degaanka u dhow reerka, wuxuuna u soo dhooman jiray reerka marka xoolaha loobaxo ama la seexdo, kana xadi jiray kaydka gabdaha mid ahaan, Xaawo.

Xaawo ayaa Ilaahay yaab u keenay oo marba inta ay u timaado habar-wadaagteed, Faadumo uga sheekeysaa waxa ku dhacay, weydiisana in iyana kaydkii laga xaday. Faadumona waxay had iyo jeer u sheegtaa inay iyadu nabab qabto.

Suul-Cawro wuxuu muddo god iyo geedba galo, wuxuu yimid reerkii isaga oo iska dhigaaya nin socdaal ka yimid, alaab yarna tuurta ku sita, wuxuuna ku soo horreeyey barbarkii Faadumo, ileyn wuu ka war qabay mee-sha wax yaaliin ee.

Markuu nabdaadiyey Faadumo, ayey gogol u dhigay una keentay biiradii Kaydka oo ah «Haan caana ah». Suul-Cawro inta uu labada dhinac qabsaday ayuu ka laacay, markuu intii u dambaysay ka hiin-hiinsanayey ayaa

in faar ahi kaga dhacday laabta. Markaas ayuu Faadumo ku yidhi. «Naa iga leef». «Waar adba iska leef», ayey Faadumo ugu jawaabtay, halkaas ayaa intuu Suul-Cawro oon hore uga soo sheekeynay jimidhkiisa, haan gadhoo-dhana ay ku tagtay, iska leefay faarkii, isna kama dambeyn ee halkaas ayuu ku qarxay kuna xijaabtay, dhi-baatadii uu dadka soo mariyeyna cawaaqibkeedii ku dhacay.

SHEEKADII «FAADUMA FARA - LACAG»

Waa hore waxaa jiray nin la odhan jiray Coofaadha oo inan la yaal ahaa. Maalin maalmaha ka mid ah ayuu u dhaanshay reerka. Markuu dhaankii ceelkii geeyey ee uu soo dhaanshay, ayuu u soo fulay xaggii reerka si uu u guri geeyo.

Intii aanu soo gaadhin reerkii ayaa waxa ka hor yimid nin dad-qal ah, hase yeeshee aan lahayn wax astaan ah oo lagu garto. Soomaaliduna waxay tidhaahdaa qofka aadamiga u eg haddana dad-qalka ah «qoryo-ismaris», taasna micnaheedu waxa weeye marba nooc ayuu iska dhigaa.

Dooddan ayey is-dhaafsadeen Coofaadha iyo dad-qalkii :

Dadqalkii : Waar maxaad sheegtay ?

Coofaadh : Wax dhiilla ah ma ogin.

Dadqalkii : Dhibaato ma jirto ee weynu legdamaynaa, ninkii la legdana laga kicimaayo.

Coofaadh : Ma sidaas ayaad garatay? Waa hagaag.

Halkaas ayuu dhaankii ku xidhay markay dooddii sidaas ugu dhammaatay, ayna bilaabeen legdankii.

Markay is galeen ayaa dhakhsaba waxaa la legday dadqalkii. Dadqalkii ayaa intuu qayliyey yidhi, «waar waad igaadaye aan si fiican isu qabsanee iga kac».

Intuu Coofaadh ka kacay ayey mar kale is galeen, mar labaadkiina waxa la legday dadqalkii.

Markaas ayaa dadqalkii ku yidhi Coofaadh, «waar lug baad i dheer tahaye ee lugta midig is goo». Intuu ka kacay ayuu is jaray Coofaadh lugtii midig.

Haddana way isgaleen, waxana la legday dadqalkii, misana wuxuu yidhi dadqalkii, «waar lugta bidix baad i dheer tahay ee is goo». Coofaadhna inta uu ka kacay ayuu is jaray lugtii bidix.

Haddana way is galeen, waxana la legday dadqalkii, misana wuxuu yidhi dadqalkii, «waar gacanta midig baad i dheer tahay ee is goo». Inta uu ka kacay ayaa haddana Coofaadh is jaray gacantii midig.

Haddana way is galeen, waxana la legday dadqalkii, misana wuxuu yidhi dadqalkii, «waar gacanta bidix baad i dheer tahay ee is goo».

Inta uu ka kacay ayuu is jaray gacantii bidixna Coofaadh. Markuu halkaas isku jaray afartii waaxood, ayey haddana is galeen waxana la legday Coofaadh, wuxuuna yidhi, «waar iga kac amba waanigii kaa kacayey ee».

Sawnagii ku balanay in aan laga kicin ninkii la legdo», ayuu ugu jawaabay dadqalkii. Halkaas ayuuna ku cunay Coofaadh.

Dadqalkii murkuu bogey cunistii Coofaadh, ayuu dharkisi oo halkan yaala oo uu iska bixiyey markay legdanka bilaabayeen uu gashaday si uu ugu ekaado Coofaadh, dhaankiina kaxeeyey. Markuu guryo-geeyeyna dhaankii goor himsa-himsa ah ayaa la furay.

Faadumo oo ahayd xaaskii Coofaadh ayaa kolkiiba shaki galay markay ka weyday eraygii uu Coofaadh hal-

hayska u lahaa markuu dhaanka keeno oo ahaa «waar dhaanka furaay». Faadumo oo iskala murmaysa, in nin-kanu ninkeedii yahay iyo in kale ayaa waxay ardaagii aqalka u dhigtay sali iyo barkimo, markaasuu yidhi dad-qalkii. «kanu kay maaha».

Haddana waxay u dhigtay harar iyo barkimo, kol-kaas ayuu yidhi misana, «kanu kay maaha».

Faadumo oo shakigii ku sii weynaaday ayaa waxay u tagtay hooyadeed Cutiya, waxana dhexmartay dooddan: Faadumo: Hooyo ninku ninkaygii maaha.

Cutiya: Waayo, maxaad aragtay hooyo ?

Faadumo: Hooyo muu odhan eraygii halhayska u ahaa Coofaadh marku dhaanka keeno, gogoshiina saligii iyo cawskaiba waa diiday.

Cutiya: Naa hooyo, waaba yaabe, bal u dhig saanta iyo diga-xaadhkha adhiga digada lagaga guro.

Markaas ayaa Faadumo intay u wareegtay barbar-keedii u dhigtay saantii iyo diga-xaadhkii sidi hooyadeed kula dardaarentay, kolkaas ayuu intuu qoslay dadqalkii yidhi, «kanaa kay ah».

Faadumo intay xeradii gashay ayey is tidhi caano u soo lis, saa waxay aragtay riyihii oo uu ka cunay naasihi badhkood intii ay ku maqnayd barbarka hooyadeed. Ilaahay yaab iyo fajac ayuu u keenay Faadumo, xaal-kiina waa u sii bayaamay.

Riyihii intii bedqabtay ayey u soo listay, una keen-tay caanihii, markaa ayuu yidhi, «kanu kay maaha».

Haddana waxay Faadumo u keentay caano gadhoodha ah waanu diiday.

Haddana waxay u keentay caano ciir ah waanu diiday iyana.

Faadumo oo dhabanka iyo gacanta isku haysa ! ayaa u timi hooyadeed Cutiya waxana dhex martay dooddan :

Faadumo: Hooyo ninku ninkaygii maaha !

Cutiya: Oo waayo, maxaa soo kordhay ?

Faadumo: Markii aan u geeyey saantii iyo diga-xaad-kii wuxu yidhi tanaa tay ah, xeradii markaan galay waxan arkay riyihii oo badh naasuhu go'an yihin oo dhiig ka tifiq leeyahay, kuwii bedqabay markaan u soo lisayna wuxuu yidhi kani kay maaha, markaan caano gadhoodha, kuwo ciira iyo kuwo karuura midba mar u keenayna waa wada diiday dhammaantood.

Cutiya: Hooyo, waaba yaabee ! u lis riyaha naasaha go'an.

Halkaas ayaa intay Faadumo dardaarankii hooya-deed soo xanbaararatay u soo wareegtay barbarkeedii. Faadumo intay xeradii gashay ayay u soo listay riyihii naasaha go'naa ee dhiiggu da'ayey una keentay caanii iyo dhiiggii isku milaa, kolkiiba intuu fuuqsaday ayuu yidhi. «kanaa kay ah».

Markuu dhergay ayuu Faadumo u sheegay inay caawa qoyskoodu guurayaan oo ay aadayaan isaga reer-rahoodii.

Faadumo iyada oo shakigii aad ugu weyn yahay, ayey u timi hooyadeed kuna tidhi, ninkii wuxuu i yidhi caawa ayaan guuraynaa oon aadaynaa reerahayagii ee u sheeg waalidkaa, caanihii dhiigga lahaana markaan u geeyay wuu cabbay, wuxuuna yidhi, «kanaa kay ah».

Faadumo iyo hooyadeed waxay is dhaafsadeen dooddan :

Faadumo: Hooyo raacimaayo ninkan oo waa dadqal !

Cutiya: Hooyo iska raac, waa ninkaagiye adigaa is-moodsiiyey e.

Faadumo: Hooyo haddaan raaco armuu i cunaa !

Cutiya: Hooyo waxba ku cuni maayo ee raac waa ninkaagii e.

Faadumo: Ninkaygu muu cabbi jirin dhiigga kumana seexan jirin saanta iyo diga-xaadhka.

Cutiya: Haddii uu odhan waayo aroorta marka reer ka la rarayo. «waar reerka raraay», maaha ninkaagii.

Faadumo ayaa u soo wareegtay barbarkeedii iyada oo weli fajacsan.

Dadqalkii oo dhagaysanaayey markii ay wada had-laayeen Faadumo iyo hooyadeed, ayaa markii waagii soo guduutay aad ugu dhawaaqay. «reerka hala rarooy».

Markii uu waagii baryey ayey Cutiya ku tidhi Faadumo. «Maxaad ii lahayd ninku ninkaygii maaha saw kii yidhi «reerka raraay».

Intii awrta la raraayey Faadumo iyo dadqalkii waxa dhex martay dooddan:

Dadqalkii: Naa Faadumo, awrka guree.

Faadumo: Waa yahay.

Dadqalkii: Naa Faadumo, waan xanuunsanayaa ee awrka i saar.

Faadumo halkaas ayey dadqalkii ku saartay awrkii, dareerisayna awrtii iyada oo gadhka haysa.

Markii Faadumo awrtii hoggaanka qabatay ee wax badanba aan la socon ayuu dadqalkii intuu heeryadii badhtanka ku dhuftay ayuu cunay awrka kuruskiisii. Haddii uu dhammaystayba awrka kuruskiisii, waxa xanuunsaday oo buubay awrkii ilayn waa awr dhaawacan e. Kolkaas ayuu yidhi dadqalkii, ilayn ninba xeeladdii ku xoogsaye. «naa Faadumo, awrkani waa qaalin yar oo buubaayee ka hayinka ah ii wareeji». Halkaasna waxay ugu wareejisay awrkii hayinka ahaa.

Awrkii hayinka ahaana sidii kii hore oo kale ayuu ku bilaabay cunid, markii uu hudhay awrka kuruskiisii, ayaa awrkii diday, kolkaas ayey tidhi Faadumo, «dooh muxuu awrku la didaya» ?

«Naa masarkaaga bilif-biliftiisuu ka didaya ee tuur». Faadumo halkaas ayey ku tuurtay masarkeedii.

Haddana mar labaad ayuu hudhay awrka kuriskiisii, iyada oo la yaaban dhijilada awrka ku dhacday ayey misana tidhi, «dooh muxuu awrku la didaya» ?

«Garbasaartaada bilig-biligteeda ayuu ka didaya ee tuur», ayuu ugu jawaabay dadqalkii, wayna tuurtay.

Mar saddexaadkiina wuu hudhay, say tidhi Faadu mo, «dood awrku muxuu la didayaa»? «Kabahaaga jiiq jiiqdooduu ka didayaa ee tuur», ayuu misana yidhi dadqalkii. Sidii kuwii hore oo kale ayey iyana tuurtay.

Markii uu gabalkii gaabtay ayey meel degeen awrtiina ku furteen. Faadumo isla markii ay awrta ka dhig-tay heeryadiiba waxay aragtay kuwuu ka cunay kuruska iyada oo awalba shakisanayd ayey u sii caddaatay in ninkani dadqal yahay.

Faadumo waxay ka fikertay siday uga nabad geli lahayd dadqalkan, waxayna ku tashatay in ay ka baxsato markuu caawa seexdo. Dadqalkii isaguna wuxuu ku ta-shaday in uu Faadumo cuno markay seexato iyada oo uu ka abuuray xagga badhida oo ay u buurneyd una baruur badneyd.

Waqtigay u qalqaalsanayeen hurdada ayey dooddani dhex martay Faadumo iyo dadqalkii :

Dadqalkii: Isaga oo siyaasad iyo xeelado isticmaali jirey markkuu rabo in uu wax cuno, badheedhna aan wax u horori jirin, ayuu isaga oo had-dana halkii ka miisaya yidhi, «naa Faadumo ama i barko ama aan ku barkado».

Faadumo: Iyadoo wax waliba u cad yihin, una diyaar ah in ay ka siyaasad badiso dadqalka si ay uga sabata baxdo masiibada ayey ugu ja-waabtay, «i barko». Waxayna soo diyaarsatay dhadhaab dhagax ah.

Markii ay dooddii dhammaatay ayey seexdeen. Dadqalkii isagu wuu iska seexday isaga oo isleh koley meel kaa qabanmeyso ee ha kuu seexato, hase-

yeeshee Faadumo oo lediweyday ayaa markuu dhagida galay intay u barkisay dhadhabitii ay sii diyaarsatay. qaadatayna wixii xadhko iyo midiyo yiilay guriga wad-dada cagta saartay.

Hal cabbaara kolkay ka socotay gurigii iyo dad-qalkii, ayuu toosay isaga oo raba in uu cuno badhidii Faadumo ee uu barkanaa. Intuu hudhay, ayuu yidhi, «Faadumo fara-lacag badhideedu adagaa». Mar labaad-kiina sidii oo kale ayuu u cantuugey dhadhaabitii, waxana halkaa kaga soo dhacay afartii fool ee hore. Halkaa ayuu ku kacay isaga oo leh badhideedu adagaa ma birbaa, waxaanu arkay in uu wuxuu cunayaa yahay dhagax, Faadumana aanay joogin meesha, waanu calaacalay isaga oo leh, «hoogayey ma intaan hurday iga huleeshay». Dadqalkii iyada oo weli dhulku madow yahay ayuu raad-keedii ku soo dhacay, waaguse soo guduutay.

Faadumo waxay orodaba markii waagii beryey ayey waxay ku soo baxday geed dheer oo barde ah, hoostiisana ay ka qodan tahay booraan dheer oo biyo ku jiraan, intay kortay geedkii ayey isku xidhixidhay si aanay markay lulooto uga soo dhicin.

Dadqalkii oo weli haya raadkii Faadumo, amintuna tahay goor barqo ah ayaa ku soo baxay iyadoo ku taagan geedkii, wuxuuna yidhi, «Faadumo soo deg», waanay diiday in ay soo degto.

Dadqalkii wuxuu u habarwacday habar dugaag oo dhan, waanay u yimaadeen. Faadumona waxay tidhi, «ayaa habar muslinaay», waxaanu u timi «shimbir garab la». Faadumo waxay fartay shimbirtii fariintan, «Oroodo u tag reerkayagii oo iigu qaylo gee, kuushaana qaado». Habar dugaaggiina waxay ku tidhi Faadumo, «xadhigaan iduin soo deynayaa ee soo raaca», markay soo

raacaan ee ay dhexdhedaada marayaana way u goysaa, waxayna ku daataan booraantii biyaha ahayd ee geedka ku hoos tiilay. Sidaas ayey habar dugaagii ku dhammaadeen dadqalkii mooyee. Dadqalkii oo soo hadhay wuxuu ku yidhi Faadumo, «Faadumoy ii soo rid xadhiga aan kuu wehelyeellee», waanay u soo ridey xadhigii markii uu in yar u soo jirayna way u jartay xadhigii, halkaas ayuuna ku geeriyooday intuu ku dhacay booraantii.

Shimbirtii ay Faadumo qayla-doonka u diratay waxay ugu horrayntiiba u tagtay Cali oo ah Faadumo walaalkeed oo shir ku jira, waxayna ku tidhi, «waaryaa shir baas ku jire walaashaa Faadumo fara-lacag geedkii berde berde baala weyne ayey shalay duhurkii ba'ayeey ka lahayd».

Markay ka tagtay inankii Cali waxay u timid Cutiya oo ahayd Faadumo hooyadeed oo baruuro shiilanaysa, waxayna ku tidhi, «eey-aahee baruura baas shiilato inantaadii Faadumo fara-lacag geedkii berde berde baala weyne ayey shalay duhurkii ba'ayeey ka lahayd».

Markay intaa Cutiyana ku tidhi ayey u tagtay Qadhoon oo ah Faadumo aabaheed oo salaad tukanaaya, waxayna ku tidhi sidan, «eeyaahee salaad baas tukade inantaadii Faadumo fara-lacag geedkii berde berde baala weyne ayey shalay duhurkii ba'ayeey ka lahayd».

Markii ugu dambeysay waxay shimbirtii u timid Faadumo walaasheed, Xaabeeya, waxayna ku tidhi, sidan, «naayaahaa dhiila baas culato inantiinii Faadumo fara-lacag geedkii berde berde baala weyne ayey shalay duhurkii ba'ayeey ka lahayd».

Reerkii oo dhan markay qayladii kula dhexdhacday ayaa laysku soo bug yidhi, halkaas ayaa shimbirtii

garabka la'ayd ku soo hoggaamisay reerkii iyada oo markii ay ka timid Faadumo ku soo calaamadsatay meeshii kuushii ay soo siisay.

Iyada oo gadhqaad u ah ciidankii gurmadka ahaa aye u kaxeysay dhinacii Faadumo. Waxay shimbirtu ku heesaysay intay colka waday - «Shimbir garab li'i wax ma garatee bal dhankan u gudub», sidii ay u soo wadayna waxay u keentay geedkii ay ku taagneyd Faadumo.

Kolkii reerkoodii oo idil is hoostubay ee ay ku yidhaahdeen soo degna way diiday. Waxay ku celceliyeen in ay soo degto iyaka oo leh, aabe soo deg, hooyo soo deg, walaal soo deg, diidmadii ayeyna ku adkaysatay. Markii ay soo degiweydey ayaa walaalkeed Cali habaaray, wuxuuna yidhi. «Ilaahayow ay walaashay Faadumo faralacagi ay la soo jabtaa laanta ay fuushan tahay oo ay ka jabtaa faryara bidix wax kalese aanu gaadhin».

Ilaahay wuu ka aqbalay Cali, Faadumona waxa la soo jabay laantii, waxayna ka jabtay faryara bidix. Hal-kaas ayey ku raacday reerkoodii laguna badbaadiyey inantii Faadumo fara-lacag.